

Reykjavíkurborg
Haraldur Sigurðsson
Borgatúni 12-14
105 Reykjavík

Reykjavík 17. nóvember 2020
UST202010-153/A.B.
10.04.02

Efni: Tillaga – Breyting á aðalskipulagi Reykjavíkur 2010 – 2030- Reykjavíkurborg

Vísað er til erindis skipulagsfulltrúa Reykjavíkurborgar er barst 15. október sl. þar sem óskað er umsagnar Umhverfisstofnunar um drög að breytingum á aðalskipulagi Reykjavíkur 2010 – 2030.

Í erindinu kemur fram að tillögurnar fela m.a. í sér heildaruppfærslu á stefnu um íbúðarbyggð, skilgreiningu 25 nýrra svæða fyrir íbúðir, stakar breytingar á völdum atvinnusvæðum og samgönguinnviðum, auk þess sem sett eru fram ný megin markmið í völdum málaflokkum. Auk þess gera tillögurnar enn fremur ráð fyrir því að tímabil aðalskipulagsins verði framlengt til ársins 2040.

Umhverfisstofnun vill vekja athygli á að stofnunin veitti umsögn varðandi breytingar á aðalskipulagi sveitarfélagsins varðandi Skerjafjörð, dags. 19. júní og 16. október sl., og varðandi framkvæmdir í Elliðaárvogi 25. júní sl.

Takmarkanir á landnotkun - Verndarsvæði

Umhverfisstofnun bendir á að í 6.3. gr. skipulagsreglugerðar nr. 90/2013 segir að skylt sé að tilgreina í aðalskipulagi svæði þar sem sérstakar aðstæður kalla á takmarkanir á landnotkun, mannvirkjagerð eða umgengni.

Í skipulagsreglugerð segir að setja skuli almenn skipulagsákvæði eða skilmála til að framfylgja stefnu um takmarkanir á landnotkun í hverjum flokki og sértæk ákvæði eða skilmála eftir þörfum fyrir hvert svæði sem takmarkanir gilda um vegna verndarákvæða. Fleiri en ein takmörkun getur gilt á sama stað. Ákvæði og skilmálar skulu fela í sér nauðsynlegar takmarkanir til að bregðast við þeim sérstöku aðstæðum sem á svæðinu ríkja, svo sem um mannvirkjagerð, umgengni og landnotkun.

Hér er m.a. átt við: „Svæði, svo sem jarðmyndanir og vistkerfi, sem njóta sérstakrar verndar samkvæmt lögum um náttúruvernd.“

Í greinargerð eru listuð m.a. upp friðlýst svæði, svæði á náttúruminjaskrá og hverfisverndarsvæði. Hins vegar er að mati Umhverfisstofnunar lítið fjallað um áhrif tillögunnar á svæðin í umhverfisskýrslu og bendir því stofnunin á mikilvægi þess að fjallað sé um áhrif tillögunnar á ofangreind svæði.

Umhverfisstofnum bendir á að innan sveitarfélagsins eru fjölmörg svæði sem njóta sérstakrar verndar og falla undir 61. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd, eins og vötn, leirur, hraun og votlendi. Hægt er að sjá útbreiðslu svæðanna á vefsíðu Náttúrufræðistofnunar Íslands <https://serstokvernd.ni.is/>.

Umhverfisstofnun vill vekja athygli á að í 61. gr. laganna er kveðið á um sérstaka vernd þeirra vistkerfa og jarðminja sem taldar eru upp í 1. mgr. og 2. mgr. greinarinnar. Skv. 3. mgr. ber að forðast röskun þeirra náttúruyfyrirbæra, sem undir greinina falla, nema brýna nauðsyn beri til og ljóst að aðrir kostir séu ekki fyrir hendi. Í greinargerð með frumvarpi til laga um náttúruvernd er með orðalaginu „brýn nauðsyn“ lögð áhersla á að einungis mjög ríkir hagsmunir geti réttlætt röskun og þá fyrst og fremst brýnir almannahagsmunir.

Náttúrufarsgildi

Í umhverfisskýrslu kemur fram að aðeins er eitt svæði þar sem náttúrufarsgildi þess telst vera „mjög mikið“ og það er í Úlfarsárdal. Samkvæmt vistgerðarkorti NÍ er svæðið skilgreint sem skógræktarsvæði og þar er töluvert um lúpínu.

Umhverfisstofnun vill vekja athygli á að markmið laga nr. 33/2019 um skóga og skógrækt er að vernda náttúruskóga landsins og stuðla að aukinni útbreiðslu þeirra. Náttúruskógur er skilgreindur skv. lögnum þar sem land, a.m.k. 0,5 ha að flatarmáli, þar sem sjálfsáanar, innlendar trjátegundir, þ.e. ilmbjörk, reyniviður, blæösp, gulvíðir eða loðvíðir, eru ríkjandi og ná a.m.k. tveggja metra hæð fullvaxnar og a.m.k. 10% krónuþekju.

Umhverfisstofnun bendir á að Skógræktin hefur það hlutverk að skilgreina og kortleggja náttúrulega birkiskóga sem falla undir 61. gr. náttúruverndarlaga.

Samkvæmt mynd 3-11 eru byggingarsvæði flokkuð eftir því hvort þau eru röskuð og þegar byggð, hefur verið ráðstafað undir byggð í aðalskipulagi, eru græn svæði eða landfylling. Umhverfisstofnun bendir á að skilgreind landfylling er ekki komin í Skerjafirði og landfylling í Elliðaárvogi er einungis komin að hluta.

Í umhverfisskýrslu kemur fram að á skipulagi eru breytingar á landfyllingum sem hafa áhrif á líffræðilega fjölbreytni á strand- og grunnsævissvæðum sem metin eru með hátt verndargildi.

Í greinargerð breytingar á aðalskipulagi sveitarfélagsins fyrir Skerjafjörð kemur fram að umhverfisáhrif tillögunnar verða umtalsverð, en fyrirhuguð landfylling mun raska leirum sem falla undir 61. gr. um sérstaka vernd náttúruverndarlaga, auk þess kemur fram að landfyllingin mun hafa m.a. umtalsverð umhverfisáhrif á fjörulíf og líffræðilega fjölbreytni og raska ríkulegu fuglalífi sem er í Skerjafirði. Einnig kemur fram í tillögunni að landfyllingin mun hafa neikvæð áhrif á losun gróðurhúsalofttegunda að því leyti að þangbreiður, sem binda koldíoxíð, munu skerðast.

Umhverfisstofnun tekur undir að landfylling við Skerjafjörð muni raska óröskuðum leirum sem falla undir 61. gr. náttúruverndarlaga. Þar sem tillagan gerir ráð fyrir raski á svæði sem hefur hátt verndargildi, sem er óraskað og er í jaðri borgarinnar, bendir Umhverfisstofnun í á mikilvægi þess að það komi fram hvernig tillagan sé í samræmi við

meigin stefnu aðalskipulagsins. Auk þess bendir stofnunin á mikilvægi þess að fjallað sé um aðra valkosti, s.s. staðsetningarkosti, og hvernig óraskaðar leirur, sem falla undir 61. gr. náttúruverndarlaga, sem hafa hátt verndargildi, hafa umfram aðra valkosti.

Vöktun og eftirfylgni

Í umhverfisskýrslu kemur fram að lagt er til endurheimt votlendis, m.a. í Úlfarsárdal, sem mótvægisáðgerð við áhrifum landfyllingar á lífríki í Elliðaárvogi.

Umhverfisstofnun telur það jákvætt að lagðar eru til hugmyndir um mótvægisáðgerðir í tillögunni. Umhverfisstofnun vill vekja athygli á að vistkerfi í sjó í Elliðaárvogi og á landi í Úlfarsárdal eru ólík, auk þess eru búsvæði fugla ólík og oft á tíðum ekki sömu fuglategundir sem nýta þessi tvö ólíku búsvæði.

Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess eins og kostur er að við mótvægisáðgerðir og endurheimt sé samskonar vistgerðir endurheimt og var raskað.

Einnig bendir Umhverfisstofnun á mikilvægi þess að lagðar séu til mótvægisáðgerðir í tillögunni vegna rasks á öðrum svæðum sem eru óröskuð með hátt verndargildi, eins og í Úlfarsárdal og í Skerjafirði.

Fráveita

Í greinargerð kemur fram að yfirferð verður svæðum fyrir fráveitu vegna framtíðarþarfa hreinsistöðva.

Umhverfisstofnun bendir á að öll fráveita skal vera skv. reglugerð nr. 798/1999 um fráveitu og skólp. Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess að fjallað sé nákvæmlega um hver staða fráveitumála sé í sveitarfélaginu, þar sem komi fram magn og umfang fráveitu, eðli hreinsivirkja og auk þess er mikilvægt að það komi fram hvert sé ástand viðtakans.

Einnig bendir stofnunin á að þar sem þörf er á úrbótum í fráveitumálum þarf að koma fram hver stefna sveitarfélagsins er varðandi endurbætur og hver tímarammi endurbóta er.

Í greinargerð kemur fram að lögð verði áhersla á blágrænar ofanvatnslausnir. Umhverfisstofnun vill benda á mikilvægi þess að fjallað verði nánar um útfærslu á blágrænum ofanvatnslausnum í tillögunni.

Hljóðvist og loftgæði

Í umhverfisskýrslu kemur fram, í kafla 3.6 að tillagan geti haft neikvæð áhrif á hljóðvist og svifryksmengun.

Umhverfisstofnun telur æskilegt að unnið sé dreifilíkan sem sýnir ársmeðaltal mengunarefna. Æskilegt er að reikna styrk NO² og svifryks, bæði ársmeðaltal og hugsanlegan fjölda skipta á ári yfir mörkum. Umhverfisstofnun tekur undir sem kemur fram í umhverfisskýrslu að til að fá marktæk gildi fyrir svifryk er ekki nægjanlegt að reikna eingöngu svifryk sem kemur frá útblæstri bíla heldur þarf einnig að felast í útreikningi um svifryk, mögulegt ryk frá vegyfirborði.

Umhverfisstofnun bendir á mikilvægi þess að loftmengun á svæðinu fari ekki yfir viðmiðunarmörk sbr. viðauka I, reglugerðar nr. 920/2016 um brennisteinsdíoxíð,

köfnunarefnisdíoxíð og köfnunarefnisoxíð, bensen, kolsýring, svifryk og blý í andrúmsloftinu og styrk ósons við yfirborð jarðar.

Axel Benediktsson
sérfræðingur

Virðingarfyllst

Björn Stefánsson
sérfræðingur